

syrrhus nemorum and *Ferdinandea cuprea*. Many species of hover fly in the Weerterbos area are restricted to woodland and forests (table I).

LITERATUUR

- ANONYMUS, 1977. De entomologische waarde van het Weerterbos en de Krang. Natuurhistorisch Maandblad 66 (4): 63-64.
- BARENDREGT, A., 2001. Zweefvliegtabel. Negende druk. Uitgave Jeugdbondsuitgeverij, Utrecht.
- BARKMEYER, W., 1994. Untersuchung zum Vorkommen der Schwebfliegen in Niedersachsen und Bremen (Diptera: Syrphidae). Naturschutz und Landschaftspflege in Niedersachsen 31. Niedersächsisches Landesamt für Ökologie, Hannover.
- NJN, 1998. Voorlopige atlas van de Nederlandse zweefvliegen (Syrphidae). EIS-Nederland, Leiden; NJN, 's-Graveland.
- POST, F. 1977. Lijst van waargenomen vlinders, zweefvliegen, wapenvliegen, blaaskopvliegen en oppervlaktewantsen van het Weerterbos. Ongepubliceerd manuscript.
- RÖDER, G., 1990. Biologie der Schwebfliegen Deutschlands (Diptera: Syrphidae). Verlag Erich Bauer, Keltern-Weiler.
- ROTHERAY, G.E., 1993. Colour guide to hoverfly larvae (Diptera, Syrphidae). Dipterists Digest no.9. Derek Whiteley, Sheffield.

vervolg tabel II

	I	2	3	VN	TV	B	
89 <i>T. scita</i>	*	*	*	4	0	vb	Moeraszweefvlieg *
Genus <i>Temnostoma</i>							
90 <i>T. bombylans</i>		*	*	2	++	vb	Donkere wespvlieg *
91 <i>T. vespiforme</i>		*		2	++	lb	Echte wespvlieg
Genus <i>Criorhina</i>							
92 <i>C. berberina</i>		*		3	0	lb	Kleine woudzwever
Genus <i>Merodon</i>							
93 <i>M. equestris</i>	*			4	0	c	Grote narcisvlieg
Genus <i>Helophilus</i>							
94 <i>H. hybridus</i>	*		*	4	0	vb/h	Moeras-pendelvlieg *
95 <i>H. pendulus</i>	*	*	*	5	0	0	Gewone pendelvlieg *
96 <i>H. trivittatus</i>	*	*	*	5	0	0	Citroen-pendelvlieg *
Genus <i>Anasimyia</i>							
97 <i>A. lineata</i>	*			4	0	vb	Snuut-waterzwever
Genus <i>Parhelophilus</i>							
98 <i>P. frutetorum</i>		*		3	+	b	Bos-fluweelzwever
99 <i>P. versicolor</i>			*	4	0	vb	Gewone fluweelzwever
Genus <i>Eristalis</i>							
100 <i>E. abusiva</i>	*	*		4	0	-	Kust-bijvlieg
101 <i>E. arbustorum</i>	*	*	*	5	0	0	Kleine bijvlieg *
102 <i>E. horticola</i>	*	*	*	5	0	b	Bos-bijvlieg
103 <i>E. intricaria</i>	*	*	*	5	0	-	Hommel-bijvlieg
104 <i>E. nemorum</i>	*	*		5	0	0	Punt-bijvlieg
105 <i>E. pertinax</i>	*	*	*	5	0	0	Kegel-bijvlieg *
106 <i>E. pratorum</i>	*			2	0	z	Onvoorspelbare bijvlieg
107 <i>E. tenax</i>	*	*	*	5	0	0	Blinde bij *
Genus <i>Eristalinus</i>							
108 <i>E. sepulchralis</i>	*	*		4	0	w	Weidevlekoog
Genus <i>Myathropa</i>							
109 <i>M. florea</i>	*	*	*	5	0	0	Doodskopzweefvlieg *

DE SNUITKEVERS VAN HET WEERTERBOS

F. Raemakers, St.Luciastraat 8, 6002 BP Weert

Naar het voorkomen van snuitkevers (*Curculionidae*) in het Weerterbos is tot 1999 geen onderzoek gedaan. De enige vermelding van een snuitkeversoort, in een publicatie van De Haan (DE HAAN, 1972), betreft de Grote dennensnuittor (*Hylobius abietis*). Tijdens de ontginning van delen van het Weerterbos in de eerste helft van de vorige eeuw, zou in veel huizen van Weertenaren deze kever zijn opgedoken, omdat stobben van gerooide dennen uit het Weerterbos werden gebruikt als brandhout. Vanaf 1999 vindt er rond Weert onderzoek plaats naar snuitkevers. Het Weerterbos is in de periode 1999 tot en met 2002 regelmatig bezocht tussen april en oktober. Dat heeft tot nu toe een lijst van 61 soorten opgeleverd.

HET ONDERZOCHETE GEBIED BINNEN HET WEERTERBOS-COMPLEX

Het onderzoeksgebied omvat de delen met de kaartnamen Weerterbos, Maarheezer-

veld, Hugterbroek en In den Vloed (GERATS, 2002). Het strekt zich uit van de A2 in het zuidwesten tot de Booldersdijk in het noordoosten en van de provinciale grens tot de rand van het Weerterbos-complex aan de oostzijde. Binnen dit gebied zijn voornamelijk

lijk de gras- en hooilanden, paden, bermen van zandwegen, vrij recente kapvlaktes, oevers van beken en lossingen, slootkanten en bosranden onderzocht.

METHODE VAN ONDERZOEK

Veel snuitkevers hebben slechts één plantengeslacht als waardplanten, soms zelfs maar één enkele soort. De imago's zullen op deze planten vaak aanwezig zijn. Gewapend met deze wetenschap is tot nu toe nagenoeg uitsluitend gericht gezocht naar het voorkomen van snuitkevers op bekende, in het Weerterbos voorkomende, waardplanten. Door deze planten zorgvuldig te bekijken, er met een net door te slepen of eventueel aanwezige kevers eraf te kloppen, werden niet alleen aan deze planten gebonden soorten verzameld, maar soms ook soorten die "toeval" op de onderzochte planten aanwezig waren, of soorten die polyfaag (soorten met

een breed scala aan voedselplanten) zijn. De op bomen en heesters voorkomende snuitkevers werden soms op zicht, maar meestal door kloppen óf of schudden aan takken verzameld. In een aantal gevallen werden deze soorten op kruiden of op de grond onder "hun" boom of struik gevonden.

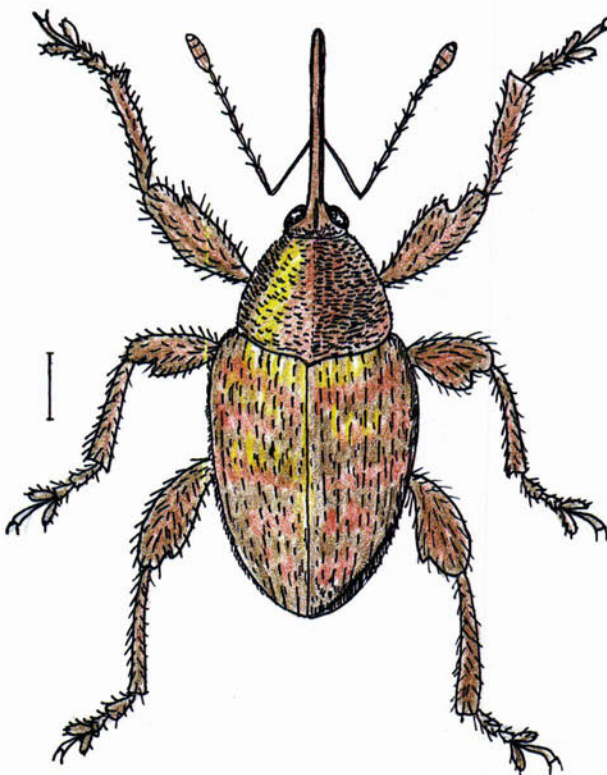
Tabel I geeft een overzicht van plantensoorten waarop snuitkevers zijn aangetroffen. Bij elke plant zijn de snuitkevers vermeld die werden verzameld, alsmede hun status in het Weerterbos, voorzover daar nu al enig zicht op is. De vermelding "bodenvondst" bij enkele soorten op de lijst geeft aan, dat het hier gaat om een soort die bij toeval werd aangetroffen op de bodem en dat enige relatie met een plant in de directe omgeving zeker niet duidelijk was.

Voor de namen van de snuitkevers is gebruik gemaakt van de naamlijst van Heyerman (HEYERMAN, 1993). Voor de plantennamen is de flora van HEUKELS & VAN DER MEYDEN (1983) geraadpleegd.

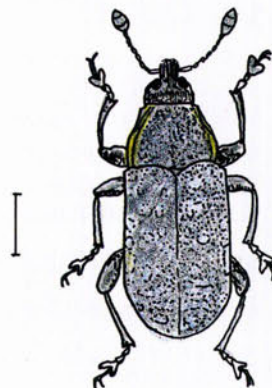
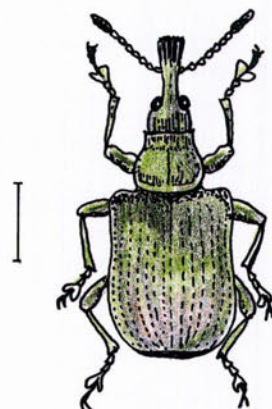
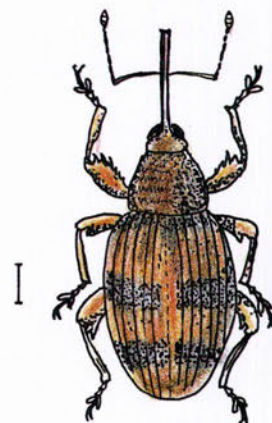
RESULTATEN EN CONCLUSIES

Van de 61 in het Weerterbos waargenomen soorten komen er 15 algemeen voor, 28 soorten blijken vrij schaars tot zeer schaars, en van 18 soorten is de status nog niet duidelijk. De snuitkevers die in het Weerterbos in graslanden en ruigten het meest talrijk en verspreid voorkomen, zijn enkele soorten, die een binding hebben met de Grote brandnetel (*Urtica dioica*), Ridderzuring (*Rumex obtusifolius*) of Witte klaver (*Trifolium repens*). Dat heeft alles te maken met het talrijk voorkomen van deze planten. Veldzuring (*Rumex acetosa*) komt eveneens vrij veel voor in graslanden, langs bermen en slootkanten, maar enkele van de op deze plant voorkomende soorten, te weten *Perapion violaceum* en *Rhinoncus pericarpus*, zijn meer waargenomen op Ridderzuring. *Perapion curtirostre* is vooral op Schapezuring gevonden, een plant die overigens maar zeer lokaal, vooral in het Maarheezerveld, voorkomt.

Sommige soorten die in de streek rond Weert als algemeen beschouwd kunnen worden, blijken in het Weerterbos opvallend schaars te zijn, omdat de waardplant van deze snuitkevers er weinig voorkomt. Dat geldt bijvoorbeeld voor *Nanophyes marmoratus*, die Kattenstaart (*Lythrum salicaria*) als waardplant heeft, een plant die in het Weerterbos nauwelijks te vinden is, ondanks de aanwezigheid van relatief veel water(lopen). Datzelfde geldt ook

FIGUUR 1
Snuitkevers die op Zomereik (*Quercus robur*) leven:
Curculio glandium (boven), *Curculio venosus* (links
onder) en *Curculio villosus* (rechts onder)
(tekening: J. Hermans).

FIGUUR 2
Van boven naar beneden: *Furcipes rectirostris* leeft op
Gewone vogelkers (*Prunus padus*), *Byctiscus betulae*,
leeft op Ruwe berk (*Betula pendula*) en *Larinus planus*,
leeft op Kale jonker (*Cirsium palustre*)
(tekening: J. Hermans).

voor de onder andere op wikke (*Vicia spec.*) voorkomende *Eutrichapion viciae*. Enkele andere soorten die schaars zijn omdat hun waardplanten in het Weerterbos weinig of vrij weinig voorkomen, zijn *Ceutorhynchus alliariae*, een soort die op Look-zonder-look (*Alliaria petiolata*) leeft, en de op Knopig helmkruid (*Scrophularia nodosa*) voorkomende *Cionus tuberosus* en *Cionus scrophulariae*. Look-zonder-look groeit op maar enkele plekken, hoofdza-

kelijk langs een paar boswegen. Knopig helmkruid komt sporadisch en zeer verspreid, in heel kleine groepjes of als alleenstaande plant voor.

Ofschoon de Pinksterbloem (*Cardamine pratensis*) langs lossingen en op enkele hooi- en graslanden vrij veel groeit, is *Ceutorhynchus coccleariae*, die verschillende kruisbloemigen met een voorkeur voor de Pinksterbloem als waardplanten heeft, slechts één keer gevonden.

De larven van deze kever ontwikkelen zich in de vruchten van de Pinksterbloem. Mogelijk kunnen de larven vaak niet tot ontwikkeling komen door vraat vanwege beweiding van het grasland, en door het vroegtijdig maaien van graslanden en taluds van waterlopen.

De meest bijzondere snuitkever die tot nu toe is aangetroffen in het Weerterbos is *Pseudoperapion brevirostre*. Deze soort kan worden gevonden op Sint-Janskruid (*Hypericum perforatum*). Deze snuitkever is bekend van Zuid-Limburg. Het is een warmteminnende soort, die in de onderzoeksperiode niet alleen in het Weerterbos, maar ook op een aantal andere plaatsen rond Weert is aangetroffen.

Opvallend was het relatief grote aantal waarnemingen van *Mononychus punctum-album* op Kruipe boterbloem (*Ranunculus repens*) en Scherpe boterbloem (*Ranunculus acris*). De kever is vaak in aantal aan te treffen in de bloemen van Gele lis (*Iris pseudacorus*). De overwinterde imago's verschijnen blijkbaar ruim vóór de bloeitijd van de waardplant en de dan al wel bloeiende boterbloemen met hun eveneens gele kleur lijken hen dan meer aan te trekken dan planten met anders gekleurde bloemen.

Het aantal tot nu toe in het Weerterbos gevonden soorten snuitkevers is zeker niet groot te noemen. Gezien de methode van onderzoek mag worden aangenomen, dat een aantal soorten onderbemonsterd of zelfs totaal niet bemonsterd is. Soorten met een uitgesproken nachtelijke leefwijze en bodembewonende soorten komen op de voorlopige lijst niet voor. Om een volledig beeld van de snuitkeverfauna van het Weerterbos en van hun status te krijgen, is verder onderzoek zeker nodig. Daarbij zullen naast de reeds gebruikte methode ook andere vormen van onderzoek noodzakelijk zijn.

DANKWOORD

Een woord van dank aan Theodoor Heyerman is zeker op zijn plaats. Van zijn spontane aanbod om alle determinaties te controleren en de nog niet op naam gebrachte kevers van een naam te voorzien, is volop gebruik gemaakt.

SUMMARY

THE WEEVILS (CURCULIONIDAE) OF THE WEERTERBOS AREA

Whereas only one record of weevils was known before 1999, 61 species of weevil

TABEL 1

Overzicht van kruiden en houtachtige gewassen in het Weerterbos waarop snuitkevers (figuur 1 en 2) zijn aangetroffen in de periode 1999 tot en met 2002. Van elke soort is de status in het Weerterbos aangegeven.

Ridderzuring	<i>Rumex obtusifolius</i>	1 <i>Apion frumentarium</i>	algemeen
		2 <i>Perapion violaceum</i>	algemeen
		3 <i>Rhinoncus pericarpus</i>	algemeen
		4 <i>Hypera rumicis</i>	zeer schaars
Schapezuring	<i>Rumex acetosella</i>	5 <i>Apion cruentatum</i>	zeer schaars
		6 <i>Apion rubiginosum</i>	zeer schaars
		7 <i>Perapion curtirostre</i>	vrij algemeen
		8 <i>Perapion marchicum</i>	schaars
		9 <i>Rhinoncus castor</i>	schaars
Grote brandnetel	<i>Urtica dioica</i>	10 <i>Nedus quadrimaculatus</i>	zeer algemeen
		11 <i>Parethelcus pollinarius</i>	vrij schaars
		12 <i>Phyllobius pomaceus</i>	algemeen
		13 <i>Phyllobius calcaratus</i>	schaars
		14 <i>Sciaphilus asperatus</i>	status onduidelijk
Akkerdistel	<i>Cirsium vulgare</i>	15 <i>Chlorophanus viridis</i>	vrij schaars
Kale jonker	<i>Cirsium palustre</i>	16 <i>Larinus planus</i>	schaars
Knopig helmkruid	<i>Scrophularia nodosa</i>	17 <i>Cionus scrophulariae</i>	schaars
		18 <i>Cionus tuberculosus</i>	schaars
Look-zonder-look	<i>Alliaria petiolata</i>	19 <i>Ceutorhynchus alliariae</i>	schaars
Pinksterbloem	<i>Cardamine pratense</i>	20 <i>Ceutorhynchus cocleariae</i>	schaars
Gele lis	<i>Iris pseudacorus</i>	21 <i>Mononychus punctum-album</i>	verspreid, talrijk
Smeewortel	<i>Symphytum officinale</i>	22 <i>Mogulones symphyti</i>	schaars
Smalle weegbree	<i>Plantago lanceolata</i>	23 <i>Trichosirocalus troglodytes</i>	schaars
Kleine veldkers	<i>Cardamine hirsuta</i>	24 <i>Ceutorhynchus atomus</i>	schaars
Kattenstaart	<i>Lythrum salicaria</i>	25 <i>Nanophyes marmoratus</i>	zeer schaars
Sint-Janskruid	<i>Hypericum perforatum</i>	26 <i>Pseudoperapion brevirostre</i>	zeer schaars
Witte klaver	<i>Trifolium repens</i>	27 <i>Protapion fulvipes</i>	algemeen
		28 <i>Ischnopterapion virens</i>	schaars
		29 <i>Tychius picirostris</i>	vrij algemeen
		30 <i>Sitona lepidus</i>	vrij schaars
		31 <i>Sitona cambicus</i>	schaars
Rode klaver	<i>Trifolium pratense</i>	32 <i>Protapion apricans</i>	vrij algemeen
klaver	<i>Trifolium spec.</i>	33 <i>Sitona lineatus</i>	status onduidelijk
		34 <i>Sitona hispidulus</i>	schaars
Vogelwikke	<i>Vicia cracca</i>	35 <i>Sitona ononidis</i>	vrij schaars
		36 <i>Eutrichapion viciae</i>	schaars
loof- en naaldbomen		37 <i>Strophosoma melanogrammum</i>	status onduidelijk
bomen / kruiden		38 <i>Strophosoma capitatum</i>	status onduidelijk
Zomereik	<i>Quercus robur</i>	39 <i>Curculio glandium</i>	status onduidelijk
		40 <i>Curculio venosus</i>	status onduidelijk
		41 <i>Curculio villosus</i>	status onduidelijk
		42 <i>Coeliodes erythroleucus</i>	status onduidelijk
		43 <i>Rhynchaenus signifer</i>	schaars
Ruwe berk	<i>Betula pendula</i>	44 <i>Polydrusus cervinus</i>	algemeen
		45 <i>Byctiscus betulae</i>	status onduidelijk
		46 <i>Deporaus betulae</i>	status onduidelijk
		47 <i>Phyllobius argentatus</i>	algemeen
wilg	<i>Salix spec.</i>	48 <i>Coeliodes salicivorus</i>	status onduidelijk
		49 <i>Caenorhinus germanicus</i>	status onduidelijk
		50 <i>Pselophorhynchites tomentosus</i>	status onduidelijk
Gewone vogelkers	<i>Prunus padus</i>	51 <i>Furcipes rectirostris</i>	status onduidelijk
Struikheide	<i>Calluna vulgaris</i>	52 <i>Micrelus ericae</i>	lokaal, schaars
loofbomen		53 <i>Phyllobius pyri</i>	talrijk
		54 <i>Polydrusus pterigomalis</i>	status onduidelijk
		55 <i>Polydrusus sericeus</i>	algemeen
braam	<i>Rubus spec.</i>	56 <i>Anthonomus rubi</i>	lokaal, schaars
(bodenvondst)		57 <i>Hylobius abietis</i>	status onduidelijk
(bodenvondst)		58 <i>Otiorynchus singularis</i>	status onduidelijk
populier	<i>Populus spec.</i>	59 <i>Dorytomus longimanus</i>	status onduidelijk
Brem	<i>Cytisus scoparius</i>	60 <i>Exapion fuscirostre</i>	schaars
		61 <i>Sitona regensteinensis</i>	schaars

have now been collected from the Weerterbos area over the period 1999-2002, mainly by searching host plants. All of the species found in recent years are common or fairly common in the Netherlands, except for *Pseudoperapion brevirostre*, which is known only from the southernmost part of the province of Limburg. This species can be found on St. John's Wort (*Hypericum perforatum*).

LITERATUUR

- GERATS R., 2002. Het Weerterbos. Historische en abiotische achtergronden die richtinggevend zijn in het beleid, inrichting en beheer. Natuurhistorisch Maandblad 91 (12): 263-269.
- HAAN, J.H.H. DE, 1972. Het Weerterbos. Natuurhistorisch Maandblad 61: 37-42.
- HEYERMAN, TH. 1993. Naamlijst van de snuitkevers van Nederland en het omliggende gebied (Curculionidae: Curculionidae, Apionidae, Attelabidae, Urodontidae, Anthribidae en Nemonychidae). Nederlandse Faunistische mededelingen 5: 19-46.
- MEYDEN, R. VAN DER, 1983. Heukels' Flora van Nederland. Wolters-Noordhoff, Groningen.